

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดหลักเกณฑ์การตั้งทนายความให้แก่จำเลยและให้สิทธิจำเลยแถลงให้ศาลทราบถึงพยานหลักฐานที่ควรเรียกมาในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง (เพิ่มมาตรา ๑๖๕/๑)
- (๒) กำหนดกรณีที่ศาลอาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ (เพิ่มมาตรา ๑๗๙/๑)
- (๓) กำหนดให้จำเลยซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกและไม่รอกการลงโทษ หรือลงโทษที่หนักกว่า และไม่ได้ถูกคุมขังต้องแสดงตนต่อศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๘)
- (๔) กำหนดให้นำหลักเกณฑ์การยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๘ วรรคสอง มาบังคับใช้แก่การยื่นฎีกาด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง)
- (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การนำจำนวนเงินสุทธิของทรัพย์สินที่ต้องยึดหรืออายัดมาใช้ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ มูลค่าทรัพย์สินที่ถูกริบ หรือราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๑)
- (๖) กำหนดค่าธรรมเนียมในการส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียก (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๓)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของจำเลย เนื่องจากจำเลยอาจไม่มีทนายความคอยช่วยเหลือและไม่มีสิทธินำเสนอพยานหลักฐานใด ๆ ที่จะพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตนได้ ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งฟ้องร้องกันได้ง่าย และในชั้นพิจารณาคดีหากจำเลยไม่มาศาล ศาลไม่สามารถสืบพยานต่อไปได้จนกว่าจะได้ตัวจำเลยกลับมา ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ ในการยื่นอุทธรณ์ จำเลยซึ่งหลบหนียังสามารถมอบให้ผู้ยื่นอุทธรณ์แทนได้ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยไม่สุจริต ส่งผลกระทบต่อหลักการอำนวยความยุติธรรมที่รวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม อีกทั้ง ปัจจุบันมีปัญหาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินสำหรับใช้ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ มูลค่าทรัพย์สินที่ถูกริบ หรือราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกให้แก่จำเลย ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๖๕/๑ ในการไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีหนายความหรือไม่ โดยการพิจารณาตั้งหนายความให้นำมาตรา ๑๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นนี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้ คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๗๙/๑ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

ในกรณีดังกล่าว เมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จสิ้นแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙๘ การยื่นอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกและไม่รอกการลงโทษ หรือลงโทษที่หนักกว่า และจำเลยไม่ได้ถูกคุมขัง ในการอุทธรณ์จำเลยต้องมาแสดงตนต่อศาลในขณะจำเลยยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ คำสั่งนั้นเป็นที่สุด

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่จำเลยรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาคืบถ้วนแล้ว

ให้เป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์ว่าควรจะรับส่งขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือไม่ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับให้เหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลนั้นโดยชัดเจน”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ฎีกานั้น ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๙๘ วรรคสอง มาตรา ๒๐๐ และมาตรา ๒๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๑ ถ้าต้องยึดหรืออายัดทรัพย์สินคราวเดียวกันสำหรับใช้ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ มูลค่าทรัพย์สินที่ถูกริบ หรือราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน แต่ทรัพย์สินของจำเลย ไม่พอใช้ครบทุกอย่างให้นำจำนวนเงินสุทธิของทรัพย์สินนั้นใช้ตามลำดับดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าธรรมเนียม
- (๒) ราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน
- (๓) ค่าปรับ
- (๔) มูลค่าทรัพย์สินที่ถูกริบ”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๒๕๗ ในคดีอาญาซึ่งราษฎรเป็นโจทก์ โจทก์จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่ง สำเนาคำฟ้องและการส่งหมายเรียกให้แก่จำเลย”

มาตรา ๙ บทบัญญัติมาตรา ๑๖๕/๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับแก่คดีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและให้ใช้กฎหมายที่ใช้ บังคับอยู่ในวันที่เริ่มทำการไต่สวนมูลฟ้องนั้นบังคับแก่คดีดังกล่าว

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติมาตรา ๑๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับแก่การยื่น อุทธรณ์และฎีกาที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและให้ใช้กฎหมายซึ่งใช้อยู่ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่การยื่นอุทธรณ์และฎีกาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๑ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี